

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK ÓVODÁNKBAN

ESETTANULMÁNY

**KÉSZÍTETTE: HANÓ JÁNOSNÉ
TAGINTÉZMÉNY VEZETŐ**

2012.

Tartalom

I.1. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA.....	3
I.2. INTEGRÁCIÓS HELYZET	4
II.1. SZAKMAI, TÁRGYI, SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	5
II.2. AZ INKLÚZÍV NEVELÉS MEGVALÓSULÁSA A CSOPORTBAN	5
II.3. EGYÉNI BÁNÁSMÓD, DIFFERENCIÁLÁS	6
II. 4. N. ÉS A NAPIREND.....	7
II.5. TÉVES ELJÁRÁSOK?	8
III. FELADATAINK.....	8
SZAKIRODALOM.....	9

I.1. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

Óvodánk - 2007. július 1. –től a Szolnok Városi Óvodák / Sz.V.Ó./ 19 tagóvodájának tagja- a belváros szívében, közel a Tisza- parthoz családi házakkal és belvárosi munkahelyekkel övezett környezetben helyezkedik el.

A hat csoportos, 142 férőhellyel rendelkező óvodánkat nagy, parkosított udvar veszi körül, amely biztosítja a gyermekek számára a természet közeli, szabadban történő mozgáslehetőségek és játékok széles tárházát és mozgásos helyi óvodai programunk megvalósítását.

A hat csoportban 12 óvónő /1 fő tagóvoda vezetői státusszal/ és egy pedagógiai asszisztens dolgozik. Munkájukat 6 fő óvodai dajka és egy fő karbantartó - udvaros segíti.

Szakmai jó hírünk, a biztonságos környezet, a családi légkör, a sok színes- mozgásos program, a gyermekközpontú, folyamatos munkát végző és innovatív nevelőtestület vonzó a szülők számára.

Nap, mint nap sokat teszünk azért, hogy ezt a bizalmat megőrizzük, a gyermekek számára pedig boldog, élményekben gazdag óvodás éveket nyújtsunk.

Pedagógiai szemléletmódunk gyermekközpontú, befogadó, mely a gyermekek mindenek felett álló érdekeit tartja szem előtt. Kompetenciáink figyelembe vételével elfogadjuk a másságot- különbözőséget. Azt tapasztaljuk, hogy ezeknek a gyermekeknek a nevelése megsokszorozza a szociális kölcsönhatásokat; az érzelmekben gazdag nevelési folyamat minden szereplőben a szociális érzékenységet támogatja.

Óvodai életünket több, mint 10 éve „színesíti” sajátos nevelési igényű gyermek. Ezen időszak alatt nevelődött nálunk látássérült gyermek, mozgásában korlátozott gyermek ill. autista és beilleszkedési- tanulási- magatartási nehézségekkel küzdő gyermek.

Az együttműködés régi- új formáinak felidézésével, elsajátításával új, morális értékek kialakulásának színtere és értékközvetítője óvodánk.

Diszkriminációmentes gondolkodásunkkal, humánus, gyermekbarát értékrendünkkel az esélyegyenlőség alapjait tettük le.

Szakmai fejlődésünk folyamatos önképzést igényel. Fórumokon, kerekasztal beszélgetésen, speciális óvoda ill. intézet látogatáson, közös szakmai konzultáción vettünk részt, ami szakmai többletet ad az érintetteknek.

Pedagógiai szakkönyvtárunkat folyamatosan bővítjük ezen a területen is.

I.2. INTEGRÁCIÓS HELYZET

Az előző évben - években 4 kisgyermeket diagnosztizált a szakértői bizottság, mely szerint mind a négyen sajátos nevelési igényű gyermekek.

ESETTANULMÁNYOM egy fiú gyermekről szól, aki 5, 5 éves kort tölt ebben a nevelési évben.

„Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján /Közzoktatási Törvény 121.§ 29./:

- a.) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- b.) pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott.”

A gyermek bölcsődéből, az őt egyedül nevelő édesanya döntésével került óvodánkba. A felajánlott, nyílt napi betekintés után érdeklődött a lehetőségekről, szakmai hozzáállásunkról, majd beiratkozaskor kérte, hogy óvodánk egyik csoportjába helyezzük el gyermekét.

Viselkedéséről a kezdeti időszakban /kb. 1 hónap/ nem voltak konkrét tapasztalataink, mert rövid időt töltött el a csoportban. Máságát csak az jellemezte, hogy nem beszélt, minden kérését, szükségletét mutogatással vagy számunkra érthetetlen szófoszlányokkal jelezte. Az édesanya megkérdezése sem hozott eredményt, azaz otthon is így kommunikált az utóbbi időben. A csoportos óvónők figyelme egy idő után azonban a szokásosnál is többször a gyermek felé fordult, mert a csoportjában több alkalommal hisztissé, agresszívvá vált társaival szemben, ha megzavarták a játékban. A napközbeni változások is kizökkentették Őt, sikított, elszaladt a tennivaló elől. Úgy döntöttem, hogy explorációt ill. interjút készítek az anyával, elolvasom a gyermek anamnézis lapját és a gyermeket személyesen, több napon keresztül megfigyelem.

A megfigyeléseket a délelőtti játékidőben, az ebéd és a pihenéshez készülődés folyamatában végeztem. Megfigyelésem a gyermek társas kapcsolataira, kommunikációjára, a tárgyakkal való sajátos kapcsolataira irányult. Az óvónők jelzései megalapozottak voltak: nyelvhasználata nehézkes, korához képest alig beszél, de minden kérést megért, társaitól függetlenül tevékenykedik. Új események teljesen kizökkentik a megszokott rutinból. A megfigyeléseken azt is tapasztaltam, hogy a gyermeknél leggyakrabban előforduló nem kívánt viselkedés: a tárgyakat dobálja, társaira rácsap, ill. kivédhetetlenül, hirtelen harapással „keres” magának játszótársakat.

A látottak arról győzték meg, hogy elsőként a logopédussal veszem fel a kapcsolatot. A sikeres szülői meggyőzés és időpont egyeztetés, majd a logopédiai vizsgálat után a szakember továbblépést javasolt, melyhez az ismételt szülői beleegyezés és- óvodánk eljárásrendjének megfelelően- vizsgálatkérő adatlap kitöltése volt szükséges.

A szakértői vélemény alapján N. pervazív fejlődési zavarral küzdő gyermek.

Mivel az érintett csoportban még ilyen „típusú” SNI- s kisgyermek nem járt, ezért elsődleges feladat az volt, hogy a csoportos óvónókkal team munkában a területet érintően szakirodalmakat olvastunk és beszéltünk át. Jelmondatunk: „Minél korábban tudjuk elkezdni a speciális fejlesztést, annál nagyobb hatékonyságot tudunk elérni.”

A szakmai felkészülést azonban nemcsak a csoportban szerveztük meg, hanem Igazgatóságunk szakemberei is bekapcsolódtak a feladatellátásba.

II.1. SZAKMAI, TÁRGYI, SZEMÉLYI FELTÉTELEK

„ A leghosszabb út is egyetlen lépéssel kezdődik.”- Lao-ce

A csoportszobában is akadtak tennivalók: a sérülést, balesetet okozó nehéz fakockákat, építő elemeket, ollókat magasabb polcra helyezték a kollégák. A gyermek által kedvelt és használt eszközöknek nyitottak egy új polcot, amely eszközökből több is van a csoportban, hogy a többségi gyerekek is tudjanak játékhoz jutni. A csoportszoba lehetőséget adott arra is, hogy néhány, elvonulásra alkalmas kuckót is ki tudtak alakítani, mert igényli az elbújást, napközbeni pihenést.

A szakemberrel beszélve a szocializációs folyamatok tanítására folyamatábrákat helyeztünk el a mosdóban és a csoportszobában, mely a tevékenységek egymásutánosságát jeleníti meg, a biztonságérzetet erősíti a gyermek számára. Ezek a képek az egy évvel ezelőtti autista óvodás gyermekünknek is nagy segítséget jelentettek. Az öltözőben elfoglalt helyét minél közelebb helyeztük el a csoportszoba bejáratához, hogy a tájékozódást és a gyermekekre történő rálátást is segítse.

II.2. AZ INKLÚZÍV NEVELÉS MEGVALÓSULÁSA A CSOPORTBAN

Az a gyermek, aki meleg, elfogadó, szeretetteljes családban nő fel és megtapasztalja az „ösbizalmat” az édesanyjával való kapcsolatban, az kevésbé valószínű, hogy bántó módon fog társaihoz viszonyulni.

A csoportban is ez a folyamat zajlott. Bár a csoport szociokulturális háttere különböző, N. viselkedése szinte minden gyermekeknek szembeűnő volt. Nem akart velük játszani, a kapott játékokat eldobta, morgott hozzá.

Ezért döntött úgy a két óvónó, a dajkát is bevonva, hogy a gyermekekkel, több alkalommal is beszélgetést folytatnak az emberek különbözőségeiről. / beszélgető kör rögzített témája a csoportnaplóban/ Elmondták nekik, hogy bár sok mindenben különböznek egymástól ők mégis egyformán és nagyon szeretik őket, elfogadják a személyiségüket, hisz minden ember értékes. A beszélgetés felszínre hozta a csoport már kialakult értékeit. Pl.: nem verekedünk, megosztjuk a játékokat, kérünk, ha valamire szükségünk van, nem rekesztjük ki a társakat a játékból. N.- nel kapcsolatos „szabályok” is kialakultak, melyeket a gyermekek fogalmaztak meg: „, nem zavarjuk meg a játékban”, „,ha bánt engem szólok óvó néninek és nem ütöm

vissza”, „a polcáról nem veszünk el játékokat, hanem választunk a többi polcról”, „megmutatom, hogy hol a cipője” stb.

Ahhoz, hogy a gyermekek a mindennapi tevékenységekbe beilleszték ezeket a viselkedési formákat, példaértékű pedagógiai modellre van szükségük.

A csoport két óvónője és dajka nénije jó úton jár: feltétel nélkül szeretnek, toleránsak, meghallgatnak mindenkit, egyéni bánásmódot alkalmaznak, türelmesek és segítőkészek.

II.3. EGYÉNI BÁNÁSMÓD, DIFFERENCIÁLÁS

Az egyéni figyelem, az egyéni bánásmód valamennyi gyermeket megillet. Munkánk során azt tapasztaljuk, hogy ha a szülő érzi, tudja, hogy az ő gyermekének érdekei ugyanolyan fontosak a pedagógus számára, mint az integrált gyermeké, megérti, és értékeli azt a pedagógiai törekvést, melyben a differenciált foglalkoztatás, az egész személyiséget célzó nevelés az elsődleges szempont az SNI gyermeket fogadó csoportnál. A pedagógus felelőssége, hogy ne csak a sajátos nevelési igényű gyermek legyen a prozociális attitűd kialakításakor a figyelem középpontjában, hanem minden gyermeknek legyen lehetősége megtapasztalni a segítő és segített szerepet egyaránt. Fontos tehát a szülőkkel történő foglalkozás keretében tisztázni, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek nem hátrány és visszahúzó erő, hanem előny és többlettudás forrása lehet. Ezt a törekvést szülői értekezleten, ill. egyéni fogadó órákon, a napi találkozások- információátadások alkalmával is érzékelhetik a szülők a csoportban.

Az egyéni bánásmód lehetőségei N. esetében :

- a célokban /egyénileg várható eredmény /
- a célok által meghatározott feladatokban
- módszerekben / a feladatokhoz vezető útban /
- eszközökkel / milyensége, mennyisége, használati módja /
- elsajátítás idejében / meddig tartom ott/
- elsajátítás tempójában / elegendő idő biztosítása az egyéni ütemhez /
- munkaformában / egyéni /
- képességei fejlesztésében.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a szakterületi fejleszthetőséget tükröző vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építenünk. A vele történő foglalkozásnál a pozitívumokra való odafigyelés, visszajelzés és a következetesség elve irányadó. A szülővel való aktív együttműködés azt eredményezte, hogy az édesanya nyitott, tenni akaró szülő, aki a problémák ismerete mellett elkötelezett a megoldások együttes keresésében és kivitelezésében. Nemcsak a csoport óvónőivel, hanem a gyermekét fejlesztő szakemberekkel is tartja a kapcsolatot, részére rendszeres tájékoztatás, visszacsatolás történik.

II. 4. N. ÉS A NAPIREND

Gyermekeink egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez rugalmas napirendünk biztosítja a feltételeket, mely a gyermekek megfelelő életritmusát, kiegyensúlyozottságát és érzelmi biztonságát is megalapozza.

Ezért szükséges, hogy gyermekeink- így N. is - megfelelő ritmusban és kedvező időbeosztással töltsék napjaikat. A gyermeket figyelembe véve rá fokozottan érvényes ennek „betartása.” Az óvodai élet igen, az édesanya kedvezőtlen munkaidő beosztása azonban nem teszi lehetővé a rendszerességet. Ez a későbbiekben nagyobb zavart is okozhat a gyermeknél, ezért igyekszünk meggyőző kommunikációval befolyásolni ennek megváltoztatását. A gyermek napirendjét az a tény is megzavarja, hogy mozgásfejlesztése – tornaterem hiányában - más óvodában valósul meg, heti 1 alkalommal. Az onnan történő késői visszaérkezés vagy óvodalátogatás elmaradása felborítja a megszokott „rendet”. Megoldást egyenlőre abban látunk, hogy megkértük az édesanyját, hogy ha később is, de hozza be gyermekét ezeken a napokon is az óvodába.

A rendszeres óvodahasználat, gyermekek között eltöltött idő a legalkalmasabb arra, hogy a szocializáció megvalósuljon. Ez a tény N. gondozási tevékenységének ellátásában, az étkezési szokások elsajátításában, játékában már tükröződik.

Gondozási tevékenységeit már önállóan végzi, azok szükségességét időben jelzi. Az étkezésekhez szükséges önkiszolgáló feladatok ellátásánál még mindig rapszodikus. Kedvétől függően megteszi, amit a pedagógus kér; az asztalnál nem tud sokáig egy helyben ülni, ezért a többi gyermeknek is megindokolva: ő elhagyhatja és visszatérhet az asztalhoz. Az étel elfogyasztása nem jelent gondot számára, nem válogat, viszont ha már nem kéri, akkor több esetben előfordult a tányérborítás és a földre öntés- egészen váratlanul. A határozott „nem szabad” kifejezés meghozta az eredményt. A következetességet az otthoni tevékenységei ellátásában is kértük.

Játéktevékenységében nem keresi a társakat, órákig el tud merülni a játékban, a szokásos rutin megzavarása indulatkitöréseket idéz elő nála. Az óvónői kezdeményezésekbe nem kapcsolódik be, teljesen kirekeszti a külvilágot. A zene, ének szóra felkapja a fejét, néhány másodpercig figyel, majd folytatja az általa választott tevékenységet. A délelőtti tevékenységek után az öltözködést segítséggel végzi, de alig várja, hogy kimehessen az udvarra. Az élményszerző és spontán sétákat kedveli, de külön felügyeletet igényel.

II.5. TÉVES ELJÁRÁSOK?

Óvodánk óvodapedagógusai nem rendelkeznek azokkal a kompetenciákkal, melyek segítségével a pervazív fejlődési zavarral küzdő gyermekek szakszerű ellátása megvalósulhat. Azt gondolom, ez nem is csak a mi feladatunk. Fókuszálnunk továbbra is inkább a szeretetteljes hozzáállásra, a biztonságos környezet megteremtésére, a nyílt- tapintatos kommunikációra, a folyamatos és hiteles tájékoztatásra kell.

Úgy gondolom, ha SNI-s gyermek kerül a csoportba Ő nemcsak óvodapedagógusaink problémamegoldó képességét, hanem kreativitását és reflektivitását is fejleszti.

Fejlesztő pedagógusaink jelenléte biztonságérzetet, óvónőink folyamatos önképzése pedig előrelépést jelent a számomra.

III. FELADATAINK

A fejlesztés üteme és a gyermek továbblépési lehetősége illetve a következő „szakaszba” lépés függ a fejlődés mért eredményeitől, a gyermek képességeitől és a szakszerű fejlesztő pedagógusi ellátás intenzitásától.

Óvónői feladatok:

- hatékony óvónői kommunikáció megtartása a többségi szülők felé
 - folyamatos kapcsolattartás a fejlesztő pedagógusokkal, szülővel
 - fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervvel
 - egyéni motiváció megteremtése, a gyermek tapasztalatokhoz juttatása
 - kommunikációs képesség fejlesztése
 - inadekvát viselkedés korrekciója
 - protetikus környezet kialakításának folytatása: „látható idő” → homok vagy csörgő óra, tér további strukturálása, vizuális eszköztár bővítése: Én – könyv, PECS kártyák
 - szülő támogatása az otthon elvégzendő feladatoknál
- } a gyermeknél

Óvodavezetői feladatok:

- további konzultációs lehetőség biztosítása: fejlesztő pedagógus – szülő, szülő- óvónő, óvónő – fejlesztő pedagógus

- eszköztár folyamatos bővítése
- pedagógusok részére belső szakmai továbbképzés
- tapasztalatcsere szakmai beszélgetések formájában
- a többi óvónő, dajka tájékoztatása a gyermek fejlettségéről, mert az esetleges összevont csoportoknál fontosnak tartom, hogy ne elutasítással, kirekesztéssel, hanem megértéssel és segítő emberekkel találkozzon, hiszen:

„ Minden gyermek egyedi és mint ilyen, joga van elvárni személyisége tiszteletben tartását.”

/A gyermekek alapvető jogainak és szükségleteinek chartája/

Még nem értünk az út végére, tennivalónk bőven akad.

Érte és magunkért is tesszük!!!

SZAKIRODALOM

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Fröhlich, Wagner D.: Pszichológiai szótár
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény →
2/2005./III.1./OM rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásából
- Adonyi Gáborné Mária: A sajátos nevelési igényű gyermek integrált/inkluzív nevelése
- Inkluzív nevelés- projektpedagógia /kézikönyv a pedagógus intézmények számára/
Írta: Dr. Billédi Katalin
- Inkluzív nevelés-előítélet-mentes attitűd-tolerancia /kézikönyv a szociálpedagógus és szociális munkáshallgatókat képző intézmények számára/
- Szolnok Városi Óvodák Pedagógiai Programja
- Szapáry utcai Tagintézmény Pedagógiai Programja